

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvscvla Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis

Marca, Pierre de

Parisiis, 1681

Dionysii Petavii dissertatio de Photino hæretico ejusque damnatione in
quinque synodis facta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14704

S E Q U E N S doctissimi viri Dio-
nyfii Petavii dissertatio edita
est cum Rationario temporum anno
M D C X X V I. quum opus illud
suum tertio emitteret.

DIONYSII PETAVII
de Photino hæretico ejusque dam-
natione in quinque synodis facta , ac
de duplici Sirmiensi contra illum sy-
nodo , & formulis in posteriore edi-
tis , Differtatio : in qua nova quæ-
dam & vulgò haud fatis comperta ec-
clesiasticæ historiæ capita produntur.

AD LECTOREM.

SCRIPSI de Photino hæretico , deque
Sirmiensi contra eum facta synodo , tum
de variis fidei formulis per illud tempus editis
non pauca neque vulgò cognita in Epiphania-
nis Animadversionibus : quæ cum ejusmodi
essent ut propter subtilitatem & obscuritatem
non nisi longa explicari disputatione possent , ab
Rationarii historici , quòd tertio jam edimus,
angustiis excludenda putaveram. Nam nulla,
quod fateri necesse est , ecclesiasticæ pars histo-
riæ vel impeditior est vel ignota magis , non
hac ætate solùm , sed duodecim abhinc ferme
seculis. idque non falsò à me dici sciet qui illa
legere ac perscrutari voluerit. Sed cum ex eo

tempore quo Epiphanius noster in lucem exiit
quosdam esse compererim qui se nostra illa non
probare dicerent, cœpi omnem hanc historiam,
& quæ de ea commentatus illic eram, atten-
tius relegere. Quod cum sæpe & accuratè fe-
cissimè, duo sum affecutus; alterum, ut illa
mihi, quæ tum scripseram, non minùs quàm
antè placerent; alteram, ut in iis recolendis
nova etiam occurrerent alia quæ haud paullò
abstrusiora prioribus essent & digniora scitu &
nullius hæctenus vel levissima suspitione per-
stricta. Hæc mihi justissima visa ratio est cur
quæstionem illam tam eleganti auctam acces-
sione mandarem huic opusculo, & universam
damnati Photini historiam ac Sirmienses fidei
formulas exponerem. quod hoc & altero capite
quàm potero brevissimè complectar.

D E

PHOTINO HÆRETICO
eisque damnatione.

Photini historia, & synodorum contra eum celebratarum tam à catholicis quàm ab hæreticis. Ostenditur duas fuisse Sirmienses: quarum prior hæctenus ignota in lucem extrahitur.

CAPVT I.

PHOTINVS Sirmii, quod Pannoniæ oppidum est, Episcopus, ^a Marcelli Ancyrae Episcopi in adolescentia discipulus, & ^b sub eo Diaconus aliquandiu vixit. Is de Christo pravè sentiens, ^c Pauli Samosatani instauravit hæresim, ob eamque sæpe damnatus est tam ab catholicis quàm ab ipsis Arianis.

^d Severus Sulpicius auctor est ipsum unà cum Marcello præceptore suo synodi judicio condemnatum esse etiam ante Sardicensem. Ac videtur ea synodus Con-

^a Sever. lib.

2. Hist.

^b Hilar. frag.

^c Epiph.

Hær. 71.

^d Lib. 2.

Primò damnatus in synodo Constanti-

G g

nopolitana
ab hæreticis.

stantinopolitana fuisse quæ post famosum illud Tyri conciliabulum anno Christi c c c x x x v i. imperante adhuc Constantino peracta est. de qua Socrates lib. i. cap. x x x v i. & Tripart. lib. i i i. cap. i x. Nam Marcellus in illa depositus. quamquam de Photino nulla apud Socratem fit mentio. Porrò cùm Athanasius post id tempus cum ambobus istis communicasset, ab iisdem Arianis absens condemnatus est, ut ait Severus. quod ad synodum Antiochenam pertinet, ^a in qua depositus est Athanasius.

^a Socrat.
lib. 2. c. 10.

Secundò
in Sardi-
censi à ca-
tholicis.
^b Lib. 2. c.
8. Tripar.
i. cap. 24.
^c Har. 71.
N. 1.

Pòst Sardicense Concilium anno c c c . x l v i i. celebratum est, in quo Athanasius, & Marcellus pristinum in locum restituti sunt; ut ex synodica constat, ^b quæ apud Theodoretum legitur. ^c Epiphanius refert in eadem synodo Photinum damnatum & gradu esse dejectum; cujus in synodica nulla extat mentio.

Tertiò in
Mediolanensi à catholicis.

Exinde Mediolani catholicorum celebrata synodus est, biennio antequam Valens & Ursacius in Ecclesiam recipi se postulantibus, Iulio & Athanasio supplices libellos obtulissent. *Igitur ad tollendum* (ait ^d Hilarius) *ex episcopatu Photinum, qui ante biennium jam in Mediolanensi synodo erat hæreticus damnatus, ex plurimis provinciis congregantur sacerdotes, hoc magis soli-*

^d Hilar. in
frag.

*citi atque anxii, turbari rursus miscerique omnia, quod jampridem plures Episcopos reos vel falsorum in Athanasio judiciorum vel communionis hæresis Arianae ab Ecclesia fuerat necesse rescare. Quam opportunitatem nacti Vrsacius & Valens, Romanae plebis Episcopum adeunt, recipi se in Ecclesiam deprecantur &c. Huic synodo Romani Pontificis interfuerunt Legati, in eaque hæresis Ariana proscripta est, & Vrsacius ac Valens à communione suspensi, rogata venia in gratiam recepti sunt. quatuor alii Episcopi Arianae sectæ cum Arii perfidiam damnare nolissent, irati exierunt. Cujus rei fidem faciunt imprimis epistolæ duæ, ^a altera Concilii Ariminensis ad Constantium, altera Liberii Papæ, quam per Luciferum Episcopum ad eundem Constantium Imperatorem misit cum ab eo sollicitaretur uti Athanasii depositioni subscriberet, paullo antequam iret in exilium. Hanc epistolam primo loco commemorabo; in qua Liberius Constantium, hortantem ut cum Arianis Episcopis consentiret, ita compellat. *Quæ est pax, clementissime Imperator, cum sint ex partibus ipsis quatuor Episcopi, Demofilus, Macedonius, Eudoxius, Martyrius, qui ante annos octo, cum apud Mediolanum Arii sententiam hæreticam nolissent damnare, de Concilio iratis animis exie-**

a Extat in calce operum Luciferi, & in frag. Hilar.

a Extat
apud A-
than. lib. de
Syn. p. 676.
Socra. lib.
2. Theodo-
re. 2. c. 19.
Tripar. 5.
cap. 21.

runt. In ^a altera synodi Ariminensis epi-
stola catholici Episcopi de Ursacio & Va-
lente sic apud eundem Constantium que-
runtur ; ut è Græco vertit Epiphanius
Scholasticus in Tripartita. *Quapropter Ur-
sacius & Valens, quoniam participes & con-
cordes Ariani dogmatis erant, à nostra sunt
communione segregati. Quam ut reciperent, cog-
noscentes delicta quibus peccaverant, pœniten-
tiam atque veniam impetrare poscebant ; &
rescripta eorum hæc ita se habere testantur, per
quæ criminum veniam consecuti sunt. Erat enim
tempus quo hæc gesta noscuntur quando Me-
diolani synodus celebrata est præsentibus Ro-
manæ Ecclesiæ Presbyteris. Cognoscentes verò
simul etiam post mortem dignum memoria Con-
stantinum cum omni integritate & examinatio-
ne conscriptam exposuisse fidem : qui cum ab
hac luce baptismate percepto discesserit, & ad
præmia debitæ pacis abierit, incongruum esse
judicamus post illum aliquid novitatis admit-
tere. Hanc epistolam Latinè conceptam
retulit Hilarius in fragmentis, sed conci-
sam, & omissis plurimis quæ in Græco
sunt mutilam. Ita enim verba illa, quæ
descripsimus, illic leguntur. Ideo Ursacius
& Valens in suspicionem ejusdem hæreseos
Arianæ venerunt aliquando, & suspensi erant
à communione, & rogaverunt veniam ; sicut
eorum continent scripta : quam meruerunt tunc*

temporis à Concilio Mediolanensi & assistentibus etiam Legatis Romanæ Ecclesiæ, Constantino præsentem. In hoc cum magno examine fuisset conscriptum quod tenens baptizatus ad quietem Dei comm gravit, nefas putamus inde aliquid mutare.

Ex his colliguntur quatuor quæ ad Mediolanensem istam synodum illustrandam pertinent. Primum, in ea damnatos Arianos, ac proinde celebratam esse ab Episcopis catholicis. Deinde Romanæ Ecclesiæ Presbyteros vel, ut habet Hilarius, Legatos interfuisse. Quòd autem Constantino præsentem facta esse apud eundem Hilarium legitur, id in Græco non extat: neque de Constantino M. verum est, uti neque de ejus filio juniore Constantino, ut ex illius synodi tempore paulò post evidens fiet. De Constante itaque loquuntur; cujus jussu, utpote catholici Principis, coacta videtur illa synodus. Quod si verum est, tum sanè reliqua, quibus ejus mortis & baptismi meminerunt, ad Constantem, non ad Constantinum, pertinebunt. Sed ea res alterius est disputationis ac loci. Tertiò indidem constat Ursacium & Valentem in Mediolanensi Concilio Arianæ postulatos hæresis veniam exorasse & in integrum restitutos esse. Quartò annus quoque quo illa synodus est congregata,

Illustratur
Mediolanensis synodus.

ex Liberii epistola conficitur. Nam dicitur ante octo annos quam ad Constantium illam epistolam scriberet, Mediolani eam habitam fuisse. Porro scripsit ad Constantium Liberius antequam in exilium mitteretur, adeoque anno Christi trecentesimo quinquagesimo quinto. Quare octavus annus ante hunc erit annus Christi cccxlvii. ut Sardicensem synodum brevi intervallo Mediolanensis consecuta sit, eodemque anno celebrata. Biennio post, cum Athanasius Constantis & Constantii auctoritate ac decreto ab exilio revocatus esset, Alexandriamque profectus, & catholica res meliore jam loco esse coepisset, Valens & Ursacius, qui in ditione Constantis erant, & ad potentiorum nutum voluntatem ac religionem suam fingere jamdudum instituerant, ut antea cum Ecclesia catholica, ita cum Athanasio redire in gratiam è re sua esse statuerunt. Itaque libellum obtulere primum Iulio Papæ; in quo & illa omnia conficta esse falsi sunt quæ contra Athanasium objecta fuerant, & Arrianam perfidiam anathematice damnarunt; *Sicut per priorem libellum (inquiunt) nostrum, quem apud Mediolanum porreximus, & nunc & semper anathematizasse hac manu nostra, qua scripsimus, profitemur.*

Hæc in Latino eorum libello apud Hilari-
rium ; cui ista subjicit ; *Hæc epistola post
biennium missa est quàm hæresis Photini à Ro-
manis damnata est.* nempe in Mediolanensi
synodo , ut ex iis patet quæ paullò antea
scripsit Hilarius ; biennio antè Medio-
lanensem synodum cui Romani interfue-
re Legati peractam esse quàm Valens &
Vrsacius cum Athanasio dato libello re-
conciliati sunt.

Ceterùm Vrsacii & Valentis ista recon-
ciliatio perperam in Annalibus confertur
in annum c c c l. post mortem Constan-
tis , qui xv. Cal. Febr. interemptus est.
Etenim certissimum est superstitè Constan-
te ambos illos resipuisse ac libellos dedisse,
quod Athanasius ipse dubium esse non pa-
titur ^a in epistola ad solitarios , ubi istos
ait post Constantis obitum ab Arianis ad-
ductos esse ut ad vomitum redirent & ab
Athanasij pariter atque Ecclesiæ catho-
licæ communionem desciscerent , caussan-
tes metu se Constantis & ingratiis ad si-
mulandam hanc pœnitentiam esse com-
pulsos. Hoc verò falsò illos allegasse di-
cit Athanasius , quòd neque tum ullus
Palatinus aut Notarius ad eos missus sit
qui illos cogeret , quemadmodum ipsi
deinceps instituerunt facere , sed nec Im-
perator quidem adesset, verùm sponte ipsi

Vrsacii &
Valentis
reconcilia-
tio suo
tempori
restituta.

^a Pag. 640.

Romam advolassent, & in medio Ecclesie cœtu pœnitentiæ libellos palam protulissent. Hæc Athanasius. Ex quibus perspicuum est Constante adhuc vivo Valentem & Vrsacium Iulio pariter & Athanasio supplicasse. quod anno cccxlix. contigit, biennio post Mediolanensem synodum, quæ ante annos octo quàm Liberius ad Constantium epistolam daret indicta ponitur ab eodem Liberio. Que circa tertia Photini damnatio in Mediolanensi catholicorum synodo facta est, ut ex his omnibus constat.

Quartò damnatus est Photinus in Sirmienti Cōcilio à catholicis.

Quartò damnatus idem est in Sirmienti synodo, non illa celebri cui Ariani præfuerunt, Imperatore Constantio, ac Basilio Ancyrano præcipuas partes illius sustinente, sed in altera, cujus ex annalium historiarumque monumentis hodie memoria omnis excidit, quam nos ex Hilarii fragmentis, velut è parietinis ac ruderibus, sepultam ac penè oblitteratam eruimus. Synodum ergo Sirmiensem à catholicis & occidentalibus in caussa Photini celebratam esse dico priorem illa quæ in eadem urbe ab Arianis & orientalibus est habita. Quod ex verbis Hilarii colligitur quæ hujus capituli initio posuimus. Refert enim Hilarius ad tollendum ex episcopatu Photinum congregatos esse

Episcopus post biennium quàm in Mediolanensi synodo damnatus fuerat, ac per eam occasionem Valentem & Ursacium, qui in Mediolanensi synodo cum catholica Ecclesia in concordiam redierant, cum Athanasio reconciliatos esse. Quod superstite Constante factum esse & anno Christi CCCXLIX. paullò antea demonstravimus. His ista subjicit Hilarius. *Verùm inter hæc Sirmium convenitur. Photinus hæreticus comprehensus, olim reus pronunciatus, & à communione jampridem unitatis abscissus, ne tunc quidem per factionem populi potuit* * *admoveri.* Hinc de loco synodi illius

* cor. amoveri.

constat, nempe Sirmii eam habitam fuisse, neque Photinum de sede pelli potuisse, quòd populus seditione facta Episcoporum conatui restitisset.

Nam quòd Sirmiensis ista synodus diversa sit ab ea quæ postea contra Photinum eundem celebrata est ab Arianis, quæque vel unum fidei decretum vel etiam duo condidit, de quibus mox agitur pluribus, his argumentis ostenditur. Primum ex tempore, quod ab Hilario significatur, & à nobis illustratum est hætenus. Biennio quippe post Mediolanensem synodum, & sex annis antequam Liberius relegaretur, adeoque anno CCCXLIX, Sirmii congregata est illa synodus.

Probatur Sirmiensis prior synodus.

At verò famosum illud Concilium, cui Basilius Ancyranus interfuit, ut minimum biennio pòst, Christi ccc l i. celebratum est, ut autem aliis placet, nono pòst anno Christi ccc l v i i. de qua re postea. Deinde quia Photinus in priore illa propter populi factionem amoveri non potuit, in posteriore verò ab Arianis & Constantio habita omnino dejectus est, ut Sozomenus refert libro i v. in fine capitis sexti. Tertiò quòd Concilium Sirmienfe, de quo Hilarius scribit, occidentales soli celebrarunt, decretumque suum ad orientales miserunt Episcopos, ut idem testis est Hilarius; qui *decretum de Photino ab occidentalibus factum ad orientales relatum asserit, orientales verò mente callidos, ingenio subtiles, malitia pertinaces, occasionem revolvendi ejus quod Athanasii absolute est dissolutum quæsisse judicii, & rescribentes de Photino, Marcelli mentionem, velut institutionum talium magistri, addidisse; ut mortuam de Athanasio ipso jam tempore quæstionem & veritatis judicio conssepultam in publicam recordationem causse novitas excitaret, & subrepens per Photini damnationem Marcelli nomen inveheret.* Hæc Hilarius: quorum ex antecedentibus, atque ex historia Severi, hæc sententia est. Marcellus Photini magister, cum ab Arianis unà cum Photino depositus

esset, ut suprâ demonstravi, in Sardicensi Concilio in integrum restitutus erat. Verum cum pristinum errorem postea resumpisset, *Athanasius hunc à sua communione suspendit; habuitque ille hanc verecundiam ut tanti viri iudicio notatus, sponte concederet, ut Severus narrat. Quod Athanasii iudicium Photini damnatione ac Sirmiensi synodo antèrius fuisse testatur Hilarius, atque his quæ in Photinum gerenda erant auctoritatem præbuisse.* Itaque orientales, decreto illo contra Photinum ab occidentalibus misso, rescripserunt, non solum Photini damnationem approbantes, sed Marcelli insuper addentes; ut hoc modo Sardicensis acta Concilii labefactarent, & quæ ibi de Marcello & Athanasio constituta erant, irrita facerent. Quippe ambo, uti diximus, à Sardicensi synodo sedibus suis restituti sunt. Hujus autem convelli auctoritas infringique videbatur damnato Marcello, quem illa sublevarat, & ad Athanasii damnationem, quem perinde complexa synodus erat, aditus præstrui. Hæc ab Hilario ad eum modum gesta narrantur. Vnde illud apparet, Sirmiensem hanc synodum occidentalium fuisse, & quidem catholicorum; primùm quia Valens & Ursacius hujus occasione synodi cum catholicis & Athanasio penitus concordiam

inierunt ; ut ex Hilario supra docuimus. Deinde quòd idem Hilarius , paucis interjectis , occidentales istos , qui Sirmii convenerant , ea re commendat quòd decretum suum ad orientales miserint bono more institutoque , non ut eos ad assentiendum cogèrent , *ut nunc* , inquit , *agitur* , sed ut certiores illos facerent. *De Photino autem , sicuti mos poscebat , ad orientales epistolæ fiunt , non injuria extorquendi , ut nunc agitur , ad sensum , sed instruendæ universorum scientiæ consuetudine.* Quamobrem occidentalium iste confessus Sirmii factus non potest idem esse cum altero in quo Basilius cum Photino commissus est , cui soli orientales propemodum interfuere. Ac videtur Constans Imperator , catholicæ fidei studiosissimus Princeps , ejus promovendæ & in occidente sancientiæ gratia , primùm Mediolani Episcopos congregasse , ut de Arianis , ac præsertim Valente & Ursacio , cognoscerent , & quæ nuper in Sardicensi Concilio decreta erant , denuo firmarent , deinde Sirmii , ut Photinum è gradu dejicerent. quod ne fieret , populus intercessit. Constans verò , antequam vim adhibere posset , è vita sublatus est. Itaque nova deinde synodo opus fuit ad deponendum Photinum.

Quinta igitur & postrema Photini damnatio in eadem urbe Sirmio biennio post priorem facta est anno ccccli. quo depositus est iterum Photinus & episcopatu pulsus, (quod obtineri hactenus non potuerat) atque etiam collatione cum Basilio Ancyrano habita convictus ac prostratus est. Cujus synodi ratio quia perplexa est & multis obstructa difficultatibus, nec levis de actis illius controversia, seponemus ei explicandæ caput alterum, in quo quæ ad illam pertinent, brevi complectemur.

Quinta
Photini
damnatio
in Concilio
Sirmiensi
ab hæreticis
habito.

De tribus fidei formulis Sirmii editis, è quibus sola prima in Concilio adversus Photinum illic peracto facta esse monstratur.

CAPUT II.

CVM jam quartò episcopalibus sententiis notatus ac depositus Photinus, invitis omnibus sedem suam retineret, demum adversus eundem Sirmiensis altera synodus est collecta; in qua Constantii Imperatoris auctoritate rursus ille damnatus, episcopatu cedere cogitur. Synodum hanc celebravere orientales potissimum episcopi. Nam Hilarius libro

de synodis formulam fidei cum anathematismis illic editam sic inscribit: *Exemplum fidei Sirmio ab orientalibus contra Photinum conscriptæ*: ac proximè antè, tunc eam esse propositam refert *cùm Photinus episcopatu dejectus est*. Vnde, quod superiori capite diximus, constat alteram hanc Sirmiensis esse synodum ab ea quam occidentales biennio antè in eadem urbe fecerunt.

Duo sunt hac de synodo quæstionis capita, alterum de anno quo peracta est, alterum de fidei formulis quæ in ea publicatæ feruntur. Quod primum attinet, Socrates libro II. cap. XIX. Græcæ edit. & Sozomenus lib. IV. cap. VI. testantur eum annum fuisse post consulatum Sergii & Nigriniani, quo nulli consulatum gesserunt ob bellicos tumultus. Hic est annus Christi C C C L I. At Baronius in annum C C C L V I I. illam conjicit. De fidei formulis non minor est controversia. Nam tres omnino extant ejus urbis inscriptæ nomine, quæ in eadem Sirmiensis contra Photinum collecta synodo propositæ narrantur à a Socrate, ^b Sozomeno, ac ^c Nicephoro.

a Lib. 2.
cap. 30.

b Lib. 4.

c. 6.

c Lib. 9.

c. 38.

Prima formula Sirmiensis.

Primæ auctor fuisse perhibetur Marcus Arethusius, ut scribit Socrates, Græcèque concepta est cum anathematismis xxv.

Ea Græcè apud Athanasium legitur ^a in libro de synodis, & ^b Socratem loco jam citato. Latinè autem apud Hilarium libro de synodis & in Tripartita libro xv. cap. vii. In ea damnantur anathemate qui dicunt filium *de non extantibus aut ex altera hypostasi esse, vel fuisse tempus aut seculum quando non erat.* Nulla porrò in illa mentio fit οὐσίας, nisi quòd damnantur qui dicunt πλατυσμόν τῆ οὐσίας, collatationem substantiæ esse filium. Hujus fidei formulæ ac Sirmiensi synodi & Photini depositionis, quod subit mirari, nullam mentionem facit in ejus hæresi ^c S. Epiphanius; sed solius Sardicensis occidentalium synodi meminit, in qua damnatus est, secundum quam Constantium adiisse, ac se injustè depositum querentem, judices impetrasse, ac missos esse Thalassium, Datianum, Cerealem, Taurum, Marcellinum, Evangelium, Olympium, Leontium, quos ex ordine senatorio fuisse Socrates indicat. Coram his & Episcopis pluribus descendisse illum in certamen cum Basilio Ancyrano prodit Epiphanius, ac Socrates, & Sozomenus. Qui ambo significant, finita jam synodo Sirmiensi, & post depositum in eadem Photium, disputationem illam esse factam qua convictus Photinus & exauctoratus est. Verùm apud eundem

^a Pag. 693?

^b Lib. 2.

c. 30.

Anathematismo 6.

& 7.

^c Hæc. 71.]

d Har. 73.
n. 2.

Epiphanium a in Semiarianorum hæresi
Basiliius aliique Episcopi in synodica An-
cyrani conciliabuli meminerunt Sirmien-
sis synodi ejusque actorum adversus Pho-
tinum.

Secunda
formula.

Secunda fidei formula apud Sirmium
edita est Latino sermone ; ut testantur
Athanasius, Socrates, Hilarius, qui eam
describunt, Sozomenus, aliique. Hujus
inscriptio est apud Hilarium ejusmodi:
*Exemplum blasphemiae apud Sirmium per
Osium & Potamium conscriptæ.* In ea pro-
hibitum est fieri mentionem nominum
οὐσίας, ὁμοουσίου, & ὁμοιουσίου, quia nul-
quam in scripturis leguntur. Eandem
postea suppressere conati sunt Ariani,
interposita auctoritate Constantii, ut iidem
scriptores referunt.

Tertia for-
mula.

Tertia formula Latinè itidem Sirmii
concepta est notatis Coff. Eusebio &
Hypatio, qui annus Christi fuit ccclix,
eaque à Valente & Ursacio Ariminum
perlata. quæ apud Athanasium & Socra-
tem extat. Sed eam in Sirmiensi contra
Photinum synodo editam non fuisse per-
spicuum est ; idque Nicolaus Faber in
præfatione ad Hilarii fragmenta olim
animadvertit.

Nos in Animadversionibus ad Epipha-
nium, ante annos quatuordecim, cum de
hoc

hoc argumento longam disputationem faceremus, duo quædam exposuimus; alterum, Sirmienfem illam postremam synodum eo anno peractam fuisse quem habet Socrates, Christi c c c l i, non, ut plerisque persuasit annalium ecclesiasticorum conditor, anno c c c l v i i. Alterum; è tribus illis fidei formulis quas paulò antè commemoravi, solam primam in illo Concilio scriptam fuisse, secundam verò non in synodo ipsa Sirmienfi, sed aliquot annis postea editam in confessu paucorum Episcoporum. Horum primum veterum illorum, quos citavi, auctoritate nititur, præsertim Socratis; qui ut sæpius, ita nunquam temerè aut falsò notas illas consulatuum adhibet, sed ex actis publicis ac fastis haud dubiè depromptas. quo major illis habenda fides est, maximè ubi nulla in contrarium idonea sunt argumenta; cuiusmodi certè hic nulla sunt. Nam quæ in annalibus opponuntur, satis iis responsum est in Animadversionibus ad Epiphanium, ac paulò pòst ea prorsùs irrita & inania esse constabit, ubi quod posterius est è duobus à me positis ostendero, secundam de tribus fidei formulam non in Sirmienfi contra Photinum synodo, sed alio tempore ac diverso cœtu prætulurum in lucem exiisse. Quod illic dis-

putatum latiùs, ut in pauca contraham, his maximè de cauffis afferitur.

a Har. 73.

n. 2.

*b Lib. de
syn.*

Probatum
secundam
formulam
non in Sir-
m. enfi ma-
gna synodo
editam
fuisse.

c Lib. 4.

c. 12.

Imprimis auctores sunt ^a Epiphanius & ^b Hilarius, cùm secunda ista formula publicata esset, atque è Sirmio in orientem perlata, vehementer exasisset Basilium Ancyranum Episcopum aliosque Semiarianarum partium, cùmque ab Georgio Laodiceno sectæ ejusdem patrono literas accepissent quibus de Eudoxii perditissimi Ariani vesania certiores illos faciebat, (quem refert ^c Sozomenus, postquam ecthesim illam ab Ofio expressam, ab Valente & Ursacio missam recepisset, gratulationis plenas ad eos scripsisset literas quòd ipsorum opera vera in occidente fides revivisceret) his commotum Laodicenum Georgium, ad Basilium & Episcopos qui cum eo Ancyram convenerant epistolam dedisse qua eos hortabatur ut Antiochenæ immo orientali Ecclesiæ succurrerent. Porrò Ancyram ideo sese contulerant ut encæniam celebrarent novæ basilicæ quam à se conditam Basilius ibi dedicabat. Igitur Ancyræ Semiarianorum Concilium habitum est paullò ante Pascha, ut eorum synodica testatur apud Epiphanium: in quo fidei formulam istam, quæ secunda apud Sirmium edita est, damnarunt, & adversus eam longissimam

aliam eēthesim cum anathematismis ediderunt. Post synodum deinde legati ad Imperatorem Constantium profecti, Basilii ipse, Eustathius Sebastenus, Eleusius Cyzicenus, & Leontius Presbyter, qui hoc ab eo peterent, ὡς κρατεῖν τὰ ἐν Σαρδικῇ, καὶ ἐν Σιρμίου, καὶ τῶν ἄλλαις συνόδοις κειμένα, ἐν αἷς συνεδρεῖ ὁμοιον εἶναι κατ' οὐσίαν τῷ Πατρὶ τὸν Υἱόν. *Vti rata hæc essent quæ apud Sardicam & Sirmium & in aliis synodis decreta fuerant; in quibus communi consensu definitum erat similem esse secundum substantiam patri filium.* ut scribit Sozomenus, qui Imperatorem narrat ea legatione commotum revocasse omnia quæ per Anomæos extorta fuerant, à quibus secunda illa Sirmiensis professio dictata erat.

Ex his omnibus validum argumentum efficitur quo secunda illa formula Sirmiensis ostenditur nequaquam in Sirmiensi contra Photinum collecta synodo condita fuisse. Etenim Sirmiensi huic synodo non solum Basilii interfuit, sed penè etiam præfuit. Præcipuæ certè in ea partes illius fuerunt; ut qui in ejus omni actione floruit, eademque finita, datis ab Constantio iudicibus cum Photino congressus est, eumque superavit. quod Epiphanius, Socrates, Sozomenus, alique narrant. Quid igitur fingi absurdius po-

test quàm in illa ipsa synodo eam fidei conceptam esse formulam præsente Basilio quam is paucis post mensibus adeo detestatus est uti contra eam cœtum cœgerit Episcoporum, acerrimoque decreto, & anathemate jugularit, & ad illam evertendam legatus ad Constantium Sirmium usque pervenerit? An talem unquam eccliesim coram se dictari passus esset, à qua tantopere diffidebat? Nam in illa ἡ οὐσίας, ὁμοουσίου, & ὁμοιουσίου vocabula ex æquo rejecta sunt, ex Anomœorum sententia. At Basilius Semiarianarum fautor partium τὸ ὁμοιούσιον propugnabat, & Anomœos, quos apud Epiphanium & Hilarium formulæ illius auctores Ancyrana synodus facit, pejus quàm catholicos odebat. Quòd si invitus illi Sirmii subscripsisset, age num Ancyram reversus, Sirmiensem synodum adeo commendasset, aut ejus decreta fideique sanctionem confirmari ab Imperatore petiisset? Nonne id egisset potius ut ea Constantii decreto rejiceretur? ^a Sanè in Ancyrani Concilii synodica optasse plurimùm se aiunt Episcopi ut post Sardicensem synodum & Sirmiensem, in qua Photinus damnatus est, quietis esse sibi liceret, sed quoniam ex Illyricianorum literis & Georgii Laodicensi didicerint confossam tot syno-

a Apud
Epiphani.
har. 73.
n. 2.

dorum decretis hæresim caput efferre cœpisse, ideo se Ancyrae congregatos ea omnia denuo confirmasse quæ in Antiochena synodo & Sardicensi, *ἡ ἐν Σιρμίων συνόδῳ*, quam Sirmiensis synodus est *amplexa*, constituta fuerant. Non igitur secunda illa formula Sirmii edita ad eam synodum pertinere potest quæ contra Photinum est habita.

Præterea ex hac rei apud Sirmium Ancyramque gestæ narratione colligitur eandem formulam absente Basilio Ancyrano esse conscriptam. Quod si verum est, non potuit Sirmiensis Concilii tempore fieri. Nam princeps, ut jam diximus, actionis illius ac synodi Basilius Ancyranus fuit,isque finito Concilio cum Photino disputavit. Quod autem Sirmio tum abfuerit cum eccliesis illa dictata est, è ^a Sozomeno probatur: qui refert Eudoxium, Acacium, & Vranium, cum ab occidentalibus Episcopis Valente, Vrsacio, & Germinio formulam istam, qua de agimus, accepissent Osii subscriptione firmatam, ejus dogma, in quod ipsi cum Aëtio consentiebant, audacter ac palam divulgare cœpisse. quod indignè ferens Georgius Laodicensis, certio rem de tota re Basilius ac reliquos Ancyranæ synodi præfules fecit; ut & ipsi in synodica sua

^a Lib. 4.
c. 12.

testantur. Quare non videtur illius formulæ conscius fuisse Basilius. Quippe ab folis occidentalibus Episcopis dictata, ad orientales deinde missa pervenit; ut ex Sozomeno colligitur.

Quinetiam illius inscriptio, quæ apud Hilarium, Athanasium, & Socratem legitur, satis indicat eam à paucis Episcopis, non à plena synodo profectam. Hilarius enim hoc ei lemma præscribit: *Exemplum blasphemix apud Sirmium per Osum & Potamium conscriptæ.* Tum sic eadem incipit: *Cum nonnulla putaretur esse de fide disceptatio, diligenter omnia apud Sirmium tractata sunt & discussa, præsentibus sanctissimis fratribus & coëpiscopis nostris Valente, Ursacio, & Germinio.* quod exordium Græcè itidem apud ceteros extat. Quare paucis, uti dictum est, ab Episcopis condita est hæc fidei professio, non ab generali synodo. Longè enim aliter Sirmiensis Concilii ecthesim proponit & inscribit Hilarius eodem in libro de synodis. *Exemplum, inquit, fidei Sirmio ab orientalibus contra Photinum conscriptæ.* Hic ab orientalibus hoc est plena in synodo scriptam ait Sirmiensem illam formulam, alteram non nisi ab uno alterove. Ad hæc Hilarius idem, postquam secundam hanc Sirmiensem ecthesim & Ancyrani contra illam

Concilii decreta proposuit, ita loquitur: *Dignum autem est conscientia communi etiam ceteras eorundem Episcoporum orientalium diversis & locis & temporibus conscriptas fides noscere &c.* quæ postquam præfatus est, duas, non ampliùs, formulas describit, alteram Sardicensis synodi, alteram Sirmiënsis contra Photinum. Hanc verò commemoraturus, ita scribit: *Consequens est autem ut eam nunc fidem retractemus quæ non olim tunc cum Photinus episcopatu dejectus est conscripta est.* Itaque Sirmiënsis hæc formula diverso vel loco vel tempore ab ea conscripta esse debet quæ secunda Sirmiënsis dicitur. At loco diversa non est. Tempore igitur diversa sit oportet. Huic argumento, quod ex Hilarii testimonio petitur, robur addit sanctus Vigilius, & opinionem nostram adstruit, dum in libro quinto adversùs Eutychem duos illos conventus Episcoporum atque synodos distinguit, unam orientalium, qui contra Photinum apud Sirmium collecti sunt, quos catholicos appellat, eorumque decreta commendat, alteram Episcoporum aliquot, ut Osi, Valentis, Ursacii, Gerninii, & aliorum, quibus universos ait orientales Episcopos contrariis restitisse decretis. Sed Vigilii verba, quibus egregiè id quod volumus affirmat, melius est adscri-

488 D I O N . P E T A V I I
bere. De Ancyrana itaque orientalium
synodo contra secundam Sirmiensem for-
mulam habita sic ille scribit. *Deinde ad-*
versus sacrilegam impiæ professionis unitatem,
quæ per Osum, Valentem, Visatium, & Ger-
minium, ceterosque similis pravitatis apud Sir-
mium fuerat conscripta, universi orientales Epif-
copi convenientes, alias, id est, duodecim sen-
tentiarum definitiones ediderunt, quæ Nicæno
Concilio non continentur. De Sirmiensi porrò
Concilio, in quo Photinus postremò dam-
natus antea fuerat, hæc subjicit: *Illius*
verò catholici Concilii apud Sirmium contra
Photinum ex toto oriente congregati quis suffi-
ciat multiplices fidei sanctiones comprehendere,
quæ apud Nicænam synodum, quia talis rei
necessitas fuerat nulla, non sunt omnino san-
cita: quæ nullus fidelium audet respuere aut
cunctatur recipere qui non vult cum Photino
anathematis eorum sententiæ subjacere. Hæc
Vigilius: quæ non aliunde quàm ex Hila-
rii libro de synodis accepit. Hic enim
Ancyranæ synodi ab Semiarianis præside
Basilio habitæ decreta prædicat & com-
mentario illustrat; quæ etiam duodecim
numero refert, totidem anathematismis
expressa, quæ cum auctoribus suis orien-
talibus Episcopis pro catholicis amplecti-
tur, Cùm autem Hilarius decreta ista con-
didisse *orientales Episcopos in unum congrega-*

tos absolutè scripserit, Vigilus putavit omnium orientalium concursu celebrem fuisse synodum illam. In quo falsus est. Pauci enim convenerunt, hoc est, numero duodecim, quorum nomina synodica Ancyranæ subscripta sunt apud ^a Epiphanium. Non enim plena fuit ista synodus, sed provincialis duntaxat, & per occasionem dedicandæ apud Ancyram basilicæ collecta; ut ipsimet testantur in synodica sua. Inter hos Episcopos nominatur Eustathius Sebastenus; quem sanctus Basilius Cæsareensis Episcopus ^b in epistola ad occidentales illi ipsi Ancyranæ interfuisse synodo & cum hæreticis *homoïstion* damnasse scribit. qui locus ^c in septima synodo citatur. Hæreticos igitur istos fuisse scivit qui hæc melius è propinquo nosse potuit Basilius. Quamquam nulla litera extat in illorum anathematismis ac synodica tota quæ τὸ ὁμοούσιον condemnet. Sed quia τὸ ὁμοούσιον præcisè receperunt, suppressa mentione alterius, pro hujus damnatione Basilius istud habuit. Nisi fortè altera quæpiam apud Ancyram celebrata synodus est in qua nominatim damnatum sit τὸ ὁμοούσιον. quod ego non puto. Itaque vera est, ut opinor, conjectura nostra.

Sed ut ad Vigilium revertar, perpicuum est Ancyranam ab eo synodum, iti-

^a Hæret. 73.
78. 11.

^b Epist. 74.

^c Pag. 390.
edit. Rom.
Græcolat.

dem ut ab Hilario, dici contra Oſii & aliorum blaſphemam formulam celebratam fuiſſe. Eſt hæc verò, ut sæpe docui, ſecunda illa Sirmiſis profeſſio quam in diverſa ſynodo ab ea quæ Photinum damnavit editam eſſe mox idem Vigilius indicat, dum hanc ſynodum orientalium contra Photinum, *catholicum Concilium* appellat; cujus ſanctiones collaudat, ſimiliter atque Hilarius, & alii quidam veteres perinde ac recentiores fecerunt. At illum cœtum Episcoporum qui ſecundam apud Sirmium profeſſionem condidit, hæreſis & impietatis arguit. Hujus conventiculi & impia profeſſionis ab Oſio non tam editæ quàm vi ac ſupplicii extortæ meminit Fœbadius Aginnenſis, ubi hanc ſynodum appellat. Ex quo perperam aliqui concludunt Sirmiſem ab eo contra Photinum intelligi ſynodum. Sed errant. Synodus enim qualiſcunque conventus Episcoporum interdum dicitur. cujuſmodi tum profeſſio fuit, quando Conſtantii potentia & tyrannide freti Ariani nefariam ab Oſio fidei formulam extorſerunt. de qua vide, ſi lubet, quæ in Epiphaniaſis Animadverſionibus notavimus.

Diffolvuntur argumenta contra nos oppoſita.

Satis pro opinione noſtra diſputatum eſt hæcenus. Vnum illud reſtat argumentum quod ex illorum temporum hiſtoria

duci invictum putatur à quibusdam adversus Socratis aliorumque veterum sententiam, quæ Sirmiensi postremæ contra Photinum synodo præfinit annum Christi ccc l i ; quam nos ab recentioribus haud meritò damnatam ac verissimam esse monstravimus. Qui enim potuit, inquit, Sirmii jussu Constantii celebrari tum ulla synodus, cum Pannonia, cujus opidum illud est, à tyrannis obtineretur? Nam post Constantis obitum (qui ineunte contigit anno ccc l.) Magnentius in Gallis & Italia, Vetricio in Pannonia, cui præerat, dominatum arripuerunt. Sed accurata notatio temporum istorum inane hoc esse irritumque docebit.

Constans enim Constantii frater à Magnentio tyranno cæsus est, & Magnentius ipse tyrannidem invasit anno ineunte Christi ccc l., decimoquinto Cal. Febr. Coss. Sergio & Nigriniano; ut Idatius in fastis, Socrates, Sozomenus, ^a alii- que narrant. Magnentius Gallias, Italia, & Africam obtinuit; eodemque anno Vetricio, qui peditum magisterio præditus Illyricum curabat, imperium & ipse usurpavit apud Sirmium Calendis Martii, ut ait Chronicon Alexandrinum. Ex quo castigandus est Idatii codex, qui Calendas Mai notat, errore librariorum,

*a Zosim. 2.
Victor in
Cas.*

qui literam *i* pro *r* posuerunt. Hunc enim scribit in Cæsaribus Victor cis mensem decimum in ordinem redactum esse ab Constantio. quod VIII. Cal. Ian. accidisse testis est Idatius; apud quem etiam perperam id confertur in annum eum qui inscribitur *Post consulatum Sergii & Nigriniani*, & est Christi CCCLI. Nam istud evenit antecedente anno, Coss. Sergio & Nigriniano, decimo mense nondum expleto ab Martio. Vetracione summa potestate ita, uti diximus, exuto, Constantius Illyricum obtinuit. At sequente anno (qui fuit Christi CCCLI.) Magnentius IV. Cal. Octobris ut refert Idatius, ad Mursam Illyrici opidum victus est à Constantio, & anno deinde tertio, Christi CCCLIII. apud Lugdunum sibi necem conscivit. Quocirca anni CCCLI. majori parte, hoc est, prioribus mensibus, & ab Octobri deinceps, Illyricum in potestate fuit Constantii, potuitque Sirmii Episcoporum habere conventum,

Cùm igitur Vetracione dejecto Constantius Sirmii moras faceret, ac Photinus in eadem urbe nefariam vulgaret hæresim, Ariani Episcopi, quos in comitatu semper habebat Constantius, ut pro catholicis sese gererent, atque ab hæresi alienos se esse monstrarent, Imperatori

persuadent ut Sirmium ex orientis partibus Episcopus cogeret. quod ab illo factum esse anno ipso ccccli. testatur Socrates. Neque verò constat quot illic Episcopi fuerint. Sed illud certum est, paucissimis exceptis, orientales omnes fuisse. Socrates Valentem solum Mursorum Episcopum nominat & Osium Cordubensem. Sed de Osio fallitur, ut in Animadversionibus ad Epiphanium ostendimus. Causa autem erroris hæc illi fuit, quòd aliam fidei formulam, quæ in eadem urbe postea decreta est, Osius subscriptione sua probare coactus est. quam quidem in Sirmiensi Concilio quod adversus Photinum celebratum est publicatam esse falsò arbitratus est Socrates. Quamobrem Sirmiensi illa synodus orientalium fuit Episcoporum. Vnde sanctus Hilarius libro de synodis fidem quæ tum illic publicata est expositurus, ita præfatur: *Exemplum fidei Sirmio ab orientalibus contra Photinum conscriptæ.*

Cur autem plerique omnes, qui tum Sirmii convenerunt, orientales essent, ac præter unum alterumve nullus occidentalium accesserit, nulla fingi causa potest alia nisi quòd occidentem, hoc est, transalpinas regiones, & Italiam Magnentiis occupabat. Nisi causa hæc fuisset, ac si Constantius occidentem in ditone

494 D I O N. P E T A V I I
sua tenuisset , quis dubitat quin Sirmii ,
quæ urbs occidentalis erat imperii , habi-
tam synodum frequentiores ex occidente
celebraturi fuerint Episcopi ? quemadmo-
dum Arimini postea factum , & antea ,
Sardicæ. Atque hoc non leve est argu-
mentum quo Magnentianis temporibus
indicta illa synodus ostenditur.

*Hilarii locus ex fragmentis illustratur , in quo
de Photino agit ac synodis contra eum fac-
tis. unde pleraque eorum probantur que iis-
dem de rebus observavimus.*

C A P V T I I I .

CV M ex Hilarii potissimum frag-
mentis expressa sint ea quæ de
Photini damnatione synodisque contra
ipsum habitis capite primo docui , vi-
sum est ipsius locum integrum hic ex-
scribere , ut singulorum probationes in
promptu habeantur ; quibusdam addi-
tis scholiis , quibus velut radiis illustra-
tus , planus legentibus ac facilis occur-
rat : quem alioqui desperatæ obscurita-
tis esse , ac neque verbis neque senten-
tiis cohære , docti quidam homines ar-
bitrati sunt.

HILARIUS.

Supereſt ut quid de Marcello & Photino geſtum ſit, pauciſſimis dicam. Photinus Sir-
mienſis Episcopuſ fuit à Marcello imbutuſ. Pag. 23.
edit. Paris.
anni 1598.
Nam & Diaconuſ ſub eo aliquandiu fuit. Hic
corruptis innocentia moribus ac diſciplinis, tur-
bare evangelicam veritatem perſiſtebat novis
prædicatibus. Et hoc ita ſæpe eſt, ut cum in-
crementa vitiorum detrimenta in amore Dei
fecerunt, veſanum depravatae ſcientiae ſtudium
increſcat. ^a Igitur ad tollendum ex episcopatu
Photinum, qui ^b ante biennium jam in Me-
diolanenſi ſynodo erat hæreticuſ damnatuſ, ex
plurimis provinciis congregantur ſacerdotes,
^c hoc magis ſoliciti atque anxii, turbari rur-
ſum miſcerique omnia, quòd jampridem plures
Episcopos reos vel falſorum in Athanaſio ju-
diciorum vel communionis hæreſis Arrianae ab
Eccleſia fuerat neceſſe reſecare. ^d Quam op-
portunitatem naſti Vrfaciuſ & Valenſ, Ro-
manae plebis Episcopum adeunt, recipi ſe in Ec-
cleſiam deprecantur, & in communionem per-
veniam admitti rogant. Iuliuſ ex conſilio ve-
niam, quam orabant, impertit, ut cum lucro
catholicae Eccleſiae, vires quoque detraheret
Arrianis, cum eos qui unitatem antè turbave-
runt conſilii huius & audaciae pœnitentes in
communionem catholicam per veniam reconci-
latae pacis admitteret. Et quia non eſt niſi de

veritate confessio, nisi de vitio pœnitentia, nisi venia de admissio, Valens & Ursacius admittendi, ut orabant, in communionem, de Athanasii innocentia, de iudicii falsitate, de Arriane hæresis piaculo talibus literis antè profitentur.

Sequitur libellus quem suapte manu Valens perscripserat, & Ursacius subscripserat, Iulio Papæ oblatu.

P E R G I T H I L A R I V S.

** Hæc epistula post biennium missa est quàm hæresis Photini à Romanis damnata est.*

Sequitur libellus alter Valentis & Ursacii post aliquantum temporis à superiore ad Athanasium & Episcopos missus.

H I L A R I V S.

Superioribus igitur literis datis venia indulgetur, orantibus reditus ad catholicam fidem cum communiione donatur; maxime cum Sardicensis synodi veritatem ipsæ orantium veniam literæ continerent. ^f Verùm inter hæc Sirmium convenitur. Photinus hæreticus comprehensus, olim reus pronuntiatus, & à communiione jamprius unitatis abscissus, nec tum quidem per factionem populi potuit ^{} admoveri. ^g Sed idem Athanasius Marcellum, qui post recitationem libri quem scriptum ediderat (nam hunc quoque nos*

** cor. amoveri, vel abmoveri.*

nos habemus) sententia synodi Sardicensis episcopatus erat redditus , ubi quaedam alia nova miscere sensit , & ambiguis prædicationibus ejus in quam Photinus erupit doctrinæ viam quærere , à sua communione separavit anteriore tempore quàm Photinus arguitur , præventam judicio meditationem corruptæ voluntatis ostendens , & non ex libri editione condemnans . Sed quia promptum est ex bono malum efficere , præbuit non illis in Marcellum quæ gesta antea fuerant , sed his quæ in Photinum gerenda erant , auctoritatem . Illud autem esse cognitum cunctis oportet , nullam unquam adversus Marcellum , præter eam quæ Sardicensibus est dissoluta sententiis , deinceps synodum fuisse contractam , ⁿ neque huc unde Photino decretum ab occidentalibus est , & ad orientales est relatum , aliquod in eum expressum fuisse iudicium . Sed homines mente callidos , ingenio subtiles , malitia pertinaces occasionem revolvendi ejus quod Athanasii absolute est dissolutum quæsvisse iudicii , & rescribentes de Photino , Marcelli mentionem , velut institutionum talium magistri , addidisse , ut mortuam de Athanasio ipso jam tempore quæstionem & veritatis iudicio consepultam in publicam recordationem causæ novitas excitaret , & subrepens per Photini damnationem Marcelli nomen inveheret . Extat autem in superiore epistolæ corpore , Marcellum ab Arrianis occasione libri

quem de subjectione Domini Christi ediderat, unà cum Athanasio fuisse damnatum. Docetur etiam recitatione ejusdem libri innocentem deprehendi: falsitatem quoque judicii Arriani, extantis adhuc libri fides arguit. De Photino autem, sicut mos poscebat, ad orientales epistulae fiunt, non injuria extorquendi, ut nunc agitur, ad sensum, sed instruendae universorum scientiae consuetudine. Sed cur abnegata Marcello communionis Athanasius reus esse rescribitur? Numquid propter libri vitium Marcellus abstentus est? Testes ipsi sunt ex institutis ejus Photinum perverſitatis istius iniuria sumpsisse. Nam negata sibi ab Athanasio communionem, ingressu sese Ecclesiae Marcellus abstinuit. Ita communio cum eo in ista fide de subjectione traditione regni docet* negata rursus pravitate doctrinae alterius ostendit. At sic utrumque viri istius iudicium caret culpa, cum in data communionem synodi sit affectus assensum, in abnegata vero, ipso se Marcello abdicante solo, sine ulla synodi auctoritate.

S C H O L I A.

IGITUR ad tollendum] Hic Sirmiensis synodum intelligit priorem à catholicis obitam, utpote cujus oportunitatem consecrati Valens & Ursacius ad Ecclesiam redierunt, oblatis libellis tam Iulio Papae quam Athana-

ſio. Id autem fecerunt anno Chriſti cccxljx. paullo ante Constantis obitum, qui ineunte ccccl. accidit. Atque Sirmiſſis ſecunda non ante annum ccccli. celebrata eſt. Diverſa igitur ab hac illa fuit eodem in oppido peracta.

^b *Ante biennium.*] Ergo anno cccxlvii. brevi poſt Sardicenſem tempore, & eodem anno. Mediolanenſis autem iſta perperam cum altera confunditur quæ anno cccclv. ab Arianis Conſtantii auctoritate fretis eſt habita: in qua complures Epifcopi catholici relegati ſunt, & inter alios Liberius Papa. Contigit autem ut & Mediolanenſis una ſynodus biennio ante Sirmiſſem priorem fieret & poſt Mediolanenſem alteram, biennio itidem Sirmii conventus Epifcoporum aliquot haberetur, non contra Photinum, ſed ad novam fidei condendam formulam, quam Sirmiſſem de tribus ſecundam eſſe demonſtravimus. Quæ res nonnullis impoſuit ut Sirmiſſes plures ſynodos in unam conflarent, Mediolanenſes itidem plures in eandem Mediolanenſem.

^c *Hoc magis ſoliciti*] Ergo catholici erant, non Ariani, ut in ſecunda Mediolanenſi.

^d *Quam opportunitatem naſti*] Florentibus catholicorum rebus, & Athanaſio Conſtantis opera reſtituto, Valens & Vriſtius ad Eccleſiam redire conati ſunt, primùm poſt Sardicenſem ſynodum, ubi damnati erant, oblato libello in Mediolanenſi catholicorum ſynodo, deinde Romæ, Julio Papæ. quod ex ipſorum epiſtola prioris ad Iulium data & Athanaſii apologia ſecunda colligitur.

^e *Hæc epiſtola*] Falsò hæc Hilarii verba referas ad tempus illud quod poſtremam Sirmiſſem

fem synodum, in qua depositus est Photinus, excepit; præsertim si ea anno ccc l v i i. facta est. Nam neque à Romanis in ista damnatus est, sed ab orientalibus & hæreticis; neque post eandem Ursarius ac Valens respuisse ac libellos istos dedisse leguntur. Adde Iulium Papam, cui prior libellus porrectus est, anno ccc l i i. decessisse. Biennio ergo post Mediolanensem priorem, uti primo capite interpretati sumus, ad Ecclesiam reditum impetrarent.

^f *Verum inter hæc*] Redit ad inchoatam paulò antè narrationem de Sirmiensi synodo *ad tollendum ex episcopatu Photinum*, quam interposita Valentis & Ursarii historia nonnihil abruperat. In ea synodo priore Sirmiensi damnatus est Photinus; sed episcopatu pelli minimè potuit, quòd propter eruditionem & facundiam, qua in utraque lingua pollebat, vulgo esset acceptus. Hoc est quod ait, *per factionem populi amoveri non potuisse.*

*Pag. 518.
Tom. 1. Ath.
edit. Com-
mel.*

^s *Sed idem Athanasius*] Huic historiæ suffragatur Severus Sulpicius libro i i. Sed mirum videtur Athanasium nihil in libris suis ejusmodi de Marcello significare. Nam eum potius ubique sublevar, & ab Arianis immeritò ac per calumniam accusatum esse contendit; ut in apolog. i. & in epist. ad Solitarios. Verum in ^a oratione quadam, cujus inscriptio est *Quod unus sit Christus*, Marcellum cum Paulo Samosateno jungens ideo reprehendit quòd Christum nudum hominem esse dixerit ac servum, nec adoratione dignum. Sed oratio ista, meo quidem iudicio, Athanasii non est. Nam & stilus ipse ab Athanasiano diversus est, ac multò elegantior. tum apertè hypostases in Trinitate tres agnos-

cit, quibus quartam à Marcello & Samosateno adjectam queritur hominis Christi, Atqui sapius unicam in divinitate hypostasim tuetur Athanasius, Postremò, quod ad rem magno-pere facit, Athanasii epistola ad Solitarios, in qua Marcellum luculenter excusat, eique catholicæ fidei testimonium præbet, multò posterior est eo tempore quo Marcellum eundem ab Athanasio communione multatum Hilarius ac Severus indicant. Quippe post Liberii relegationem lapsunque scripta est, hoc est, post annum CCCLVII. qui undecimus fuit à Sardicensi synodo. Epiphanius hæresi LXXII. n. IV. refert percontanti sibi aliquando de Marcello quid sentiret, Athanasium dubiè respondisse, ac ne respondisse quidem, sed nutu solo ac risu levem de eo suspicionem indicasse. quo sanè contentus esse non potuit, si eum aliquando propter hæresim communione sua privasset. Quocirca valde mihi perplexa videtur, credo & prudenti cuivis, ista Hilarii & Sulpicii narratio. Quæ si vera est, tum illa sanè Athanasii in Marcellum animadversio medio tempore Sardicensem inter & Sirmiensem priorem tempore accidit, hoc est, inter annum CCCXLVII. & CCCXLIX. In eo verò laborat Hilarius, ut ab Athanasio damnati Marcelli invidiam repellat, Etenim quòd unà cum ipso in integrum restitutus erat in Sardicensi synodo, ac subinde tamquam hæreticum ab communione segregasset, Sardicensis auctoritatem visus est minuere; quemadmodum postea ob tria capitula ab Iustiniano & Quinta synodo damnata Calchedonensis synodus labefactari visa est & ejus acta rescindi. Quæ res catholicos plerosque contra Constantinopolita-

nam illam synodum armavit. Eiusdem enim generis utraque fuit quaestio. Sed Hilarius negat eadem de causa damnatum ab Athanasio fuisse Marcellum ob quam ab Arianis primo depositus, ab Sardicensi deinde restitutus erat. Verum illic de libro quodam ab eo contra Asterium edito controversiam omnem extitisse, quem Ariani deteriore in partem acceperant, Athanasium vero propter quaedam privatim, ac citra librum illum, ab eo sparsa, quae occultum virus redolerent, eundem ab communione rejecisse.

^h *Neque huc unde Photino*] Sirmiensis prioris synodi patres nihil contra Marcellum decreverant, ulla vel levi suspitione perstrinxerunt. Sed orientales ipsi acceptis occidentalium literis, ita quod contra Photinum actum illic erat approbarunt ut cum Photino etiam Marcellum eadem damnatione conjungerent; quo sibi viam munirent ad opprimendum Athanasium, qui in eadem cum illo causa esse videbatur, utpote damnatus cum eo pariter in Constantinopolitana synodo, & in Sardicensi restitutus.

ⁱ *De Photino autem*] Notetur hic locus. Nam Sirmiensis prioris synodum aperte & ab occidentalibus celebratam, & iis catholicis, ostendit.

Hæc ad Hilarii verba commentari volumus, ex quibus appareret consequentem illius esse loci sententiam, neque mutilum hunc & inextricabilem videri, ut quidam existimant.